

Kirjaston työntekijöiden nimikkeiden muutokset ja täyttöluvut

Kunnanhallitus 11.10.2022 § 213
85/01.01.00/2022

Valmistelija Sivistystoimenjohtaja, puh. 040 182 2402

Sivistyslautakunta 24.8.2022 § 62

Valmistelija: sivistystoimenjohtaja, puh. 040 182 2402 / kirjasto- ja kulttuuripalvelujen esimies 040 730 4660

Kuhmoisten kirjastossa on työskennellyt kaksi kokoaikaista kirjastovirkailijaa, kunnes toinen jäi osa-aikaiselle työvapaalle 1.2.2021 alkaen 60 %:n työajalla ja toinen eläköityi 1.8.2021 alkaen.

Kirjastolain (1492/2016) velvoitteiden myötä kirjastopalvelujen toimintamuodot ovat olleet muutoksessa, ja Kuhmoisten kirjastopalveluihin rekrytoitiin määräaikaisesti kaksi osa-aikaista kirjastovirkailijaa 30.9.2022 ja kirjastosihteeri 31.10.2022 saakka; perusteena oli työn uudelleen organisointi. Lisäksi uusi laki kuntien kulttuuritoiminnasta tuli voimaan v. 2019 ja myös sen velvoitteita oli huomioitava kirjastopalvelujen toiminnassa.

Kirjasto- ja kulttuuripalvelujen esimies esittää, että jatkossa kirjasto- ja kulttuuripalveluissa tarvitaan kokoaikaisesti pedagogisen informaation toimi ja toisekseen erikoiskirjastovirkailijan toimi.

Perustelut:

Kuhmoisten kirjastossa työskentelee tällä hetkellä kulttuuri- ja kirjastotoimen esimies sekä yksi kokoaikainen määräaikainen kirjastovirkailija sekä yksi osa-aikainen (60 %:n työaika) määräaikainen kirjastosihteeri. Nämä työsuhteet ovat päättymässä lokakuun loppuun mennessä. Henkilökuntaan kuuluu lisäksi yksi vakituinen kirjastovirkailija ja hänen työuransa on tn. päättymässä 31.12.2022 (osa-aikaisella työvapaalla 1.8.2021 alkaen).

Yleisen kirjaston tehtäväksi on kirjastolaissa säädetty tilojen tarjoaminen oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoi-
mintaan. Tarkoituksena on, että yleinen kirjasto toimii kaikille avoimena ja monipuolisena työ- ja oppimisympäristönä sekä yhteisöllisenä kohtaamispaikkana. Osaksi siihen kuuluu erilaisten tilaisuuksien ja tapahtumien järjestäminen ja mahdollistaminen kirjaston tiloissa, mikä on käytännössä osa kuntien kulttuuritoiminnan perustehtävää.

Kirjasto- ja kulttuuripalvelujen henkilöstöresurssia onkin kehitettävä vastaamaan nykyistä paremmin paitsi kirjastolain myös kulttuurilain (166/2019) edellyttämiin asiantuntijatehtävien suuntaan, jolloin koko palvelukokonaisuutta voidaan kehittää kokonaisvaltaisemmin ja samalla syventää toimintaan liittyvää asiantuntijuutta.

Seuraavassa kuvatuilla tehtäväkokonaisuuksilla kirjastopalveluille muodostuu asiantunteva osaamiskokonaisuus, jolla on selkeät vastualueet ja jolla voidaan edetä pitkälle tulevaisuuteen. Kolme täysiaikaista työntekijää takaavat myös sen, että työvoimaa on kaikissa tilanteissa riittävästi, kaikkiin tehtäväkokonaisuuksiin voidaan sisällyttää kehittämisaspekti ja kaikkien työntekijöiden ammatillisen osaamisen ylläpitäminen on mahdollista.

Pedagoginen informaatikko, työaika 100 %

Pedagoginen informaatikko hoitaa kirjastolain 1492/2016 yleisille kirjastoille antamista tehtäväkokonaisuuksista seuraavia:
edistää lukemista ja kirjallisuutta;
tarjoaa tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon.

Informaatikko toteuttaa ja koordinoi kirjaston eri asiakasryhmille suunnattua koulutus- ja ohjaustoimintaa satutunneista ja kouluyhteistyöstä varttuneempien palveluun. Hän vastaa lasten- ja nuorten kirjastotyöstä ja sen kehittämisestä myös kokoelmatyön osalta. Työnkuvassa keskeisenä vastuualueena on luoda ja kehittää oppimisen sekä opetuksen tukipalvelu Kuhmoisten varhaiskasvatukselle ja perusopetukselle sekä huolehtia siitä, että lapsille, lapsiperheille ja nuorille on tarjolla laadukkaat kirjastopalvelut.

Pedagoginen informaatikko hoitaa toimintakenttäänsä liittyvää tiedotusta ja hän osallistuu myös asiakaspalveluun. Tehtäväkenttä on laaja ja vaativa, eikä sitä voi yhdistää minkään muun tehtäväkokonaisuuden kanssa.

Tehtävä edellyttää soveltuvaa ylempää korkeakoulututkintoa, pedagogisia taitoja sekä työkokemusta tai muuten osoitettuja valmiuksia hoitaa tehtävää. Tehtävä sijoittuu KVTES- hinnoitteluluokissa kirjastopalvelujen asiantuntijatehtäviin (02KIR042). Kirjastovirkailijan hinnoitteluluokkaan (02KIR060) nähden henkilöstökulut nousevat 312 e/kk.

Erikoiskirjastovirkailija, työaika 100 %

Kuhmoisten kirjaston toiminnan osaksi on vuosikymmenten aikana vakiintunut laadukas näyttelytoiminta kirjaston omassa galleriatilassa sekä valtakunnallisesti tunnettu ja arvostettu Riihigallerian kesänäyttelytoiminta. Kuhmoisissa kirjastopalveluiden kehittämisessä korostuu lisäksi monipuolinen hanketyöskentely. Näyttelytoimintaa sekä hanketyötä on suurelta osin hoitanut määräaikainen kirjastovirkailija.

Tehtäväkokonaisuuden menestyksellinen hoitaminen edellyttää kirjastoalan perustyötaitojen lisäksi erittäin hyvää paikallistuntemusta, verkostoitumistaitoja, hyviä tieto- ja viestintätekniisiä taitoja, kehitettävää työtettä sekä näyttely- ja tapahtumatoiminnan osaamista. Tehtäväkokonaisuus on muotoutunut laajaksi ja asiantuntijuutta vaativaksi tehtäväksi.

Erikoiskirjastovirkailijan henkilökohtaisena vastuualueena on vastata Kuhmoisten kirjaston tapahtuma- ja näyttelytoiminnasta, osallistua kirjaston tiedotukseen, järjestää digitaalisiin taitoihin liittyviä tapahtumia ja tilaisuuksia, osallistua sidosryhmäyhteistyöhön sekä hankkeiden käytännön toteuttamiseen. Lisäksi erikoiskirjastovirkailija vastaa Kuhmoisten kotiseutukokoelman kokoelmatyöstä sekä kotiseutuarkistosta. Erikoiskirjastovirkailijan tehtäväkuva on vaativampi kuin kirjastovirkailijan. Tehtäväkokonaisuus on niin laaja, ettei sitä voi yhdistää muihin tehtäväkokonaisuuksiin.

Erikoiskirjastovirkailija hoitaa kirjastolain 492/2016 yleisille kirjastoille ja kulttuurilain 166/2019 kunnille antamista tehtäväkokonaisuuksista seuraavia:

- tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin
- edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua
- edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa
- edistää kulttuuriperinnön ylläpitämistä ja käyttöä sekä paikallista identiteettiä tukevaa ja kehittävää toimintaa.

Erikoiskirjastovirkailijan tehtävät edellyttävät soveltuvaa alemmaa korkeakoulututkintoa tai vastaavaa aikaisempaa opistoasteista tutkintoa tai soveltuvaa ammatillista perustutkintoa. Hinnittelutunnuksen mukainen tehtäväkohtainen palkka on vain hieman kirjastovirkailijan palkkaa suurempi (100 e/kk), mutta tehtävän vaativuudessa on huomioitava hanketyöskentelyn ja kulttuuritoimen tehtävien osuus; nämä kustannukset voidaan rahoittaa mahdollisista hankeavustuksista.

Menettelytapa nimikkeiden muutoksiin

Talousarvion yhteydessä hyväksytyistä virkojen ja toimien muutoksista tulee toimivaltaisen viranomaisen tehdä erilliset täytäntöönpanopäätökset (khal 17.1.2022). Käytännössä edellä selostetut muutokset edellyttävät uusien toimien perustamista ja täyttölupien hakemista kunnanhallitukselta.

Hallintosäännön 6 luvun 3 §:n mukaan sivistyslautakunta johtaa ja kehittää sivistystoimialaa ja vastaa tuloksellisesta järjestämisestä sekä 3 luvun 3 §:n mukaan sivistystoimenjohtaja vastaa toimialansa organisaatiokulttuurin kehittämisestä ja voimavarojen keskittämisestä olennaisiin tehtäviin.

Sivistystoimenjohtajan ehdotus: Sivistyslautakunta keskusteleee kirjasto- ja kulttuuripalvelujen tehtävien ja toiminnan muutoksista.

Päätös: Hyväksyttiin ehdotuksen mukaan.

Sivistyslautakunta 21.9.2022 § 71

Valmistelija: sivistystoimenjohtaja, puh. 040 182 2402

Peruspalvelujen arviointi on aluehallintoviraston lakisääteinen tehtävä. Ensimmäinen arviointi valmistui vuonna 1996. Vuodesta 2013 alkaen arviointeja on tehty joka toinen vuosi. Peruspalvelujen arvioinnilla aluehallintovirasto seuraa, valvoo ja arvioi palvelujen yhdenvertaista toteutumista koko maassa. Arviointien pohjalta AVI tekee ehdotuksia palvelujen parantamiseksi.

Vuoden 2021 peruspalvelujen arviointiraportit julkaistiin 6.9.2022. Arviointikohteita olivat kuntien kirjasto- ja kulttuuritoiminta, liikuntapaikkojen käyttömaksupolitiikka, nuorisotyön saatavuus, esiopetus ja täydentävä varhaiskasvatus, koulukuljetukset, erityisopetus sekä pelastustoiminnan ripeys.

Peruspalvelujen arvioinnissa 4/8 2021 kirjastojen henkilöstön riittävyydestä ja osaamisesta sekä kirjastojen johtamisesta todetaan mm. seuraavasti:

- Kirjastojen henkilöstön hyvä pohjakoulutus ja ammattitaito riittävät kirjaston perinteisiin tehtäviin, mutta uusia taitoja tarvitaan. Rekrytoinnit ovat mahdollisuus vahvistaa ja kehittää kirjaston toimintaa.
- Vain kolmannes aluehallintovirastojen kyselyyn vastanneista kirjastoista arvioi, että niillä on riittävästi osaavaa henkilökuntaa edistämään yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua, joka on kirjaston uusimpia lakisääteisiä tehtäviä.

Toimenpide-ehdotuksia:

- Kunta varautuu uhkaavaan työvoimapulaan siten, että se arvioi laaja-alaisesti, ennakoiden ja synergiat huomioiden henkilöstön osaamisvalmiudet palvelutuotannossa. Rekrytoinnit perustuvat tähän arviointiin.
- Kirjaston johto määrittelee ja suunnittelee yhteistyössä henkilöstön kanssa tarvittavan osaamisen.
- Kunta mahdollistaa kirjastojen henkilökunnalle osaamisen kehittämisen. Kirjaston johto varmistaa sen, että henkilöstö voi hyödyntää uusia tietojaan ja taitojaan kirjaston toiminnan ja palvelujen kehittämisessä.

AVI:n asiantuntijat ovat huolissaan siitä, että kirjastot jakaantuvat kehittyviin ja niihin, joiden resurssit eivät riitä pysymään kehityksessä mukana. Kirjastohenkilöstön taidot ja koulutus määrittävät, onko kirjasto vain kirjojen varastotila vai dynaaminen tutkimuksen, koulutuksen ja kansalaisten kohtaamispaikka.

Kirjastotyö painottuu yhä enemmän pedagogiseen toimintaan, aineistojen tuntemiseen ja vinkkaukseen, monilukutaidon edistämiseen, aktiiviseen asiakaspalveluun, asiakkaiden osallisuuteen, verkostoitumiseen, kumppanuuksiin ja kokeilukulttuuriin. Tähän työhön kirjastoissa tarvitaan entistä enemmän muiden alojen koulutuksen saanutta työvoimaa, kuten yhteisöpedagogeja, mediatyöntekijöitä, tapahtumatuottajia, nuorisotyöntekijöitä ja digipalvelukehittäjiä.

Kirjastotyössä tarvitaan uusia taitoja: palvelumuotoilua, tietoa eri kulttuureista, vuorovaikutustaitoja, itse- ja yhteisöohjautuvuutta, pedagogista osaamista ja medialukutaidon opetusta. Monipuolinen

lukutaito ja kirjastot takaavat omalta osaltaan tiedon huoltovarmuutta. Kirjastojen työntekijöiden pitää vaalia tiedon eheyttä ja luotettavuutta. Tieto on kaikkialla altista manipulaatiolle ja vääristelylle.

Siispä kirjaston työntekijöiltä edellytetään monipuolista asiantuntijuutta, ja siten Kuhmoisten kunnan kirjasto- ja kulttuuripalvelujen esihenkilö on yhteistyössä työntekijöiden kanssa suunnitellut tehtäväkonaisuudet, jotka vastaavat kirjasto- ja kulttuurityön sekä lainsäädännön mukaisiin vaatimuksiin nyt ja tulevaisuudessa.

Liitteenä 1 Aluehallintoviraston Peruspalvelujen arviointi 2021: Yleisten kirjastojen henkilöstön riittävyys ja osaaminen sekä kirjastojen johtaminen.

Sivistystoimenjohtajan ehdotus: Sivistyslautakunta päättää hyväksyä esitetyt nimikkeet ja pyytää kunnanhallitukselta täyttölupaa 1.11.2022 alkaen pedagogisen informaation ja erikoiskirjastovirkailijan toimien täyttämiseksi toistaiseksi; molempien hinnoittelutunnus on 02KIR050, jolloin tehtäväkohtainen kustannusvaikutus on n. 100 e/kk.

Lisäksi lautakunta esittää kunnanhallitukselle, että kirjastovirkailijan nimike muutetaan hallintosäännössä pedagogiseksi informaation ja erikoiskirjastovirkailijaksi, joiden pätevyysvaatimukset ovat informaatio- ja kirjastopalvelualan ammattitutkinto sekä soveltuva korkeakoulututkinto.

Päätös: Päätettiin ehdotuksen mukaan.

Esittelijä	Kunnanjohtaja
Ehdotus	Kunnanhallitus hyväksyy sivistyslautakunnan esityksen.
Päätös	Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.